

GEA, FLORA ET FAUNA

Hypocacculus (Nessus) hosseinius (Théry, 1921), nou histèrid per a la fauna europea (Coleoptera: Histeridae)¹

Tomàs Yélamos*

Rebut: 10.07.03
Acceptat: 01.12.03**Resum**

Hypocacculus (Nessus) hosseinius (Théry, 1921) ha estat trobat al Parc Nacional de Doñana (Andalusia), i aquesta troballa representa la primera cita europea de l'espècie. En aquest treball se'n fa una nova descripció i es compara amb les altres espècies iberobalears del subgènere *Nessus*.

MOTS CLAU: Coleoptera, Histeridae, *Hypocacculus (Nessus) hosseinius*, península Ibèrica, nova cita.

Abstract

Hypocacculus (Nessus) hosseinius (Théry, 1921), a new histerid beetle for the European fauna (Coleoptera: Histeridae)

Hypocacculus (Nessus) hosseinius (Théry, 1921) has been found in the Parque Nacional de Doñana (Andalusia, Spain), representing the first European record of this species. A new description is provided, as well as a comparison

with the other Ibero-Balearic species of the subgenus *Nessus*.

KEY WORDS: Coleoptera, Histeridae, *Hypocacculus (Nessus) hosseinius*, Iberian Peninsula, new record.

Resumen

Hypocacculus (Nessus) hosseinius (Théry, 1921), nuevo histérico para la fauna europea (Coleoptera: Histeridae)

Hypocacculus (Nessus) hosseinius (Théry, 1921) ha sido encontrado en el Parque Nacional de Doñana (Andalucía), representando la primera cita europea de la especie. Se acompaña una nueva descripción y se compara con las otras especies iberobaleares del subgénero *Nessus*.

PALABRAS CLAVE: Coleoptera, Histeridae, *Hypocacculus (Nessus) hosseinius*, Península Ibérica, nueva cita.

* Museu de Zoologia de Barcelona. Pg. P. Picasso, s/n. 08003 Barcelona.

¹ Treball finançat pel projecte núm. 21/98 «Convenio Organismo Autónomo de Parques Nacionales-Universidad de Córdoba». Ministerio de Medi Ambient.

Introducció

Des de l'any 1999, un equip de persones dirigit per la doctora Ana María Cárdenas ha estat realitzant un amplíssim mostreig del Parc Nacional de Doñana, situat a la província de Huelva. Aquestes prospeccions s'han dut a terme de manera sistemàtica cada mes, en una àmplia xarxa d'estacions, utilitzant mètodes de captura molt variats, amb esquers, sobre terrenys i ambients variats dins del Parc, per tal d'obtenir un ampli ventall de la fauna d'artropodes que hi viu.

S'ha tingut l'oportunitat de poder estudiar el material d'Histeridae que s'hi ha recol·lectat. Destaca pel seu notable interès una espècie molt poc coneguda des de la seva descripció: *Hypocacculus (Nessus) hosseinius* (Théry, 1921). En aquest treball s'inclou una re-descripció a partir de l'únic exemplar trobat, ja que les dades bibliogràfiques que hi ha fins ara són molt escasses i és útil poder tenir aquest punt de referència per al coneixement d'aquesta raríssima espècie. Aquesta cita és la primera fora del continent africà i, per tant, la primera cita europea.

La bona descripció de Théry (1921) i les dades que posteriorment va aportar Reichardt (1932) no admeten dubtes sobre la correcta identitat d'aquest exemplar andalús. En la descripció, Théry indica que l'exemplar que va estudiar va ser trobat en detritus d'inundacions a l'hivern, capturat en el «Territoire des Hosseine, région de Rabat» (Marroc nord-occidental). Posteriorment Kocher (1958) qualifica aquesta espècie com a ambigua, segurament perquè no la va trobar en les seves prospeccions. Reichardt (1932) també inclou una cita d'Alexandria (Egipte) i una altra de Pèrsia; tots dos exemplars els inclou amb dubtes sobre la seva correcta identitat, ja que tenen diversos caràcters diferencials que els fan confosos als ulls del mateix autor. Reichardt també inclou l'espècie dins les seves

claus d'espècies del gènere, a més a més de fer-ne una àmplia descripció, en la qual fa notar que el seu aspecte és similar al d'un *Exaesiopus* (front molt diferent), gènere amb el qual pensa que hom es pot confondre. Théry (1921) ja la va situar a prop d'*H. (Nessus) tigris* (Marseul, 1862), perquè presentava certa similitud amb aquesta espècie (diferent pel puntejat general, la longitud de les estries, les dents de les protíbies, etc.) (Reichardt, 1932: 46, 63, 138). Peyerimhoff (1936: 228) també la va situar en el mateix gènere.

Hypocacculus (Nessus) hosseinius (Théry, 1921)

Saprinus hosseinius Théry, 1921. *Bull. Soc. Sci. Nat. Maroc.*, 1: 16-21.

Redescripció

Longitud: 2,2 mm (cap, propigidi i pigidi exclosos). Amplària màxima: 1,8 mm (Fig. 1).

Color marró fosc, vermellós; llarg oval, força convex. Front força rugós en tota la seva superfície, amb dues zones deprimides als costats, a prop de les insercions antenals; puntejat força irregular, menys dens a la part posterior; estria frontal ben marcada, bisinuada; epístoma també rugós, ample i pla, sense estries laterals; labre superior llarg; escapus antenal relativament curt, corbat, molt dilatat, rugós i amb sedes amples, grogues; segon artell antenal globulós, molt més gran que la resta; clava antenal subesfèrica, vermellosa, no diferenciada en artells, amb una petita àrea sensorial distal.

Pronot amb l'estria marginal sencera; angles anteriors arrodonits; tota la superfície està coberta de dens puntejat, rugós als costats i al disc, separat aproximadament la distància d'un punt, amb fina microescultura per tot arreu; carena prosternal molt sortida a la base, plana, després força deprimida; amb puntejat

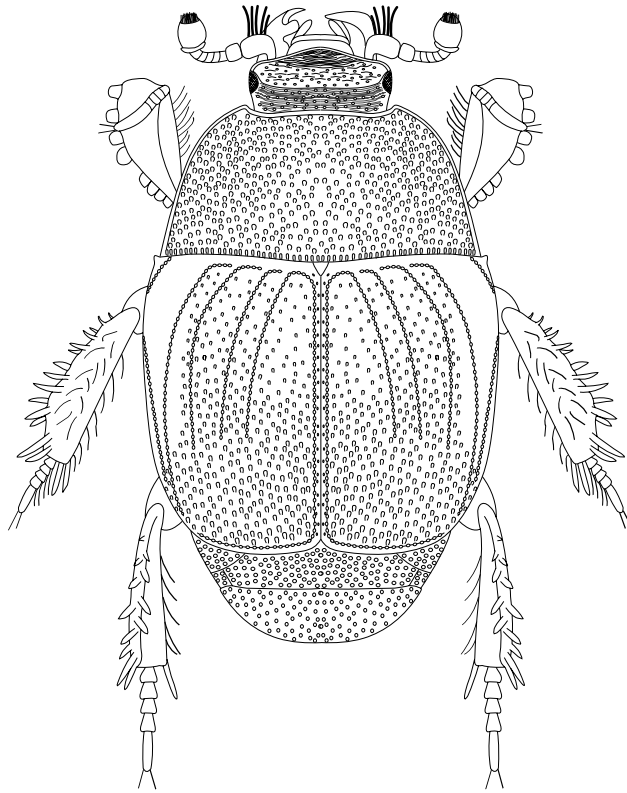

FIGURA 1. Hàbitus d'*Hypocacculus (Nessus) hosseinus* (Théry, 1921).

fi i poc dens, amb abundant microescultura als costats; estries prosternals internes ben marcades, especialment a la part basal, més fines després; molt divergents a la base, subparal·leles després i unides en arc apical; estries prosternals externes més marcades, en arc ampli, confluents apicalment amb les internes; fovèoles preapicals ben marcades, profundes i allargades, força distants de l'apex; propiopleures cobertes de llarga pubescència groga que sobresurt pels costats del pronot en visió dorsal; mesostern i metastern convexos; estria marginal del mesostern ben marcada, sencera, recta a la part mitja, acompanyada de punts; disc mesosternal cobert de fi puntejat, separat entre si entre 2 i 3 punts; disc del me-

tastern puntejat de forma semblant, costats amb punts més fins i menys densos, més grans i més densos a prop de la primera esternita abdominal; sutura mesometasternal amb una estria fortament crenulada; estria metasternal lateral que continua a partir de la mesosternal marginal, molt obliqua; marges del metastern amb fossetes grans, irregulars i molt denses, barrejades amb microescultura i amb sedes grogues.

Èlitres amb estries ben marcades i acompanyades de punts grossos, corbades endins a la base; estria marginal molt marcada als costats, acompanyada de punts, sencera i unida a la sutural; estria humeral llarga i ben marcada; estria subhumeral interna que gairebé

uneix l'estria humeral i l'estria marginal; estries dorsals 1-4 obliqües i subparaleles, més llarga la primera, que assoleix tres quartes parts de la longitud elitral, quasi unida a la marginal, segona i tercera estries dorsals un xic més llargues que la meitat dels èlitres, no gaire més llarga la segona que la tercera; quarta estria que just assoleix la meitat dels èlitres, unida en ampli arc amb la sutural que és completa, deixant un ampli espai entre la quarta i la sutural; part mitja dels èlitres coberta de puntejat ben marcat, costats i un petit espai entre la quarta estria i la sutural llisos; puntejat elitral separat per un espai similar a 1 o 2 punts, més dens a l'àpex.

Primera esternita abdominal convexa, amb puntejat fi i dispers (més que en el metastern), amb fina microescultura; estria lateral abdominal regularment arquejada, ben marcada, incompleta; propigidi cobert de puntejat molt marcat i molt dens, quasi rugós, amb microescultura; pigidi molt gran i convex, amb puntejat més fi i menys dens que el propigidi, i que es fa més dispers cap a l'àpex, de manera semblant com fa la microescultura.

Protíbies amples, vermelloses, amb sedes fines al marge intern i vuit dents amples i arrodonides en el marge extern; mesotíbies i metàtíbies més fines, vermelloses i espinoses.

Genitèlia masculina encara no coneguda.

Capturat un únic exemplar atret per llum a la zona nord del Parc Nacional de Doñana (UTM: 29SQB2811; Huelva, Andalusia) el 25 de juny de 2001 (A. M. Cárdenas leg.) L'indret on ha estat trobat correspon a un alzinar d'alzina surera i llentiscle, amb clarianes inundables.

Diagnosi

Fins ara a la península Ibèrica es coneixien les espècies d'*Hypocacculus* (*Nessus*) següents (Yélamos, 2002): *puncticollis* (Küster, 1849), *ferreri* (Yélamos, 1990), *rubripes* (Erichson, 1834) i *ascendens* (Reichardt, 1932). L'exem-

plar es diferencia molt bé de totes aquestes espècies perquè té abundants sedes grogues a les proepipleures que sobresurten dels costats del pronot des d'una visió superior. També es distingeix de totes les altres espècies perquè té tota la superfície del pronot i la major part dels èlitres coberts de punts molt marcats, grans i densos. La carena prosternal té un sortint ben visible a la base i és molt deprimida després; en aquest caràcter se sembla un xic a *H. (N.) ascendens*, però tots dos detalls morfològics són molt més marcats a *H. (N.) hosseinii*. Per l'aspecte dels marges del pronot, es podria pensar a primera vista que es tracta d'un *Exaesiopus*, però la diferent morfologia del front i de les protíbies no admet dubtes.

Agraïments

Voldria expressar el més sincer agraïment a Ana María Cárdenas (Universitat de Còrdova) i al seu equip de col·laboradors per la confiança dipositada en l'estudi dels histèrids. També vull agrair a l'amic i col·lega Amador Viñolas (Museu de Zoologia de Barcelona) l'elaboració del dibuix que acompanya aquest treball.

Bibliografia

- KOCHER, R. L. 1958. Catalogue commenté des Coléoptères du Maroc. *Travaux de l'Institut Scientifique Chérifien*, 14: 219-243.
- PEYERIMHOFF, P. de. 1936. Les *Saprinus* sabulicoles du Nord de l'Afrique (Coleoptera-Histeridae). *Bulletin de la Société Royale Entomologique d'Égypte*, 20: 213-228.
- REICHARDT, A. 1932. Beiträge zu einer Monographie der Saprininae (Coleoptera Histeridae). *Mitteilungen aus dem Zoologischen Museum in Berlin*, 18(1): 1-164.
- THÉRY, A. 1921. Histerides nouveaux du Maroc (Insectes Coléoptères). *Bulletin de la Société des Sciences Naturelles du Maroc*, 1: 16-21.